

EKONOMİK FAALİYETLER

Birincil Ekonomik Faaliyetler

Doğal ortamdan temin edilen temel maddelerin üretiminin yapıldığı faaliyettir. Bu sektörde yer alan ekonomik faaliyetler; **hayvancılık, tarım, balıkçılık, ormancılık ve madenciliktir.**

İkincil Ekonomik Faaliyetler

Ham maddenin işlenip kullanılabilir hale dönüştürüldüğü faaliyetlerdir. **Sanayi, enerji üretimi ve inşaat** bu grupta yer alır.

Üçüncül Ekonomik Faaliyetler

Hizmet sektörü olarak da bilinir. **Ticaret, eğitim, sağlık, güvenlik, hukuk, büro, finans, ulaşım, iletişim, turizm** gibi hizmetleri kapsar. Gelişmiş ülkelerde bu sektörde çalışanların oranı fazladır. Polis, savcı, avukat, memur, satış elemanı, şoför, doktor, öğretmen, otel ve banka çalışanları bu grupta değerlendirilir.

Dördüncül Ekonomik Faaliyetler

Bilgi ve enformasyon işleme faaliyetlerini kapsar. Ar-ge olarak da bilinir. **İletişim hizmetleri, donanım ve yazılım hizmetleri, reklam yayıncılığı, grafik tasarım hizmetleri, bilişim ve ağ uzmanlığı, coğrafi bilgi sistemleri (CBS), AR-GE danışmanlık hizmetleri** başlıca faaliyet alanlarıdır.

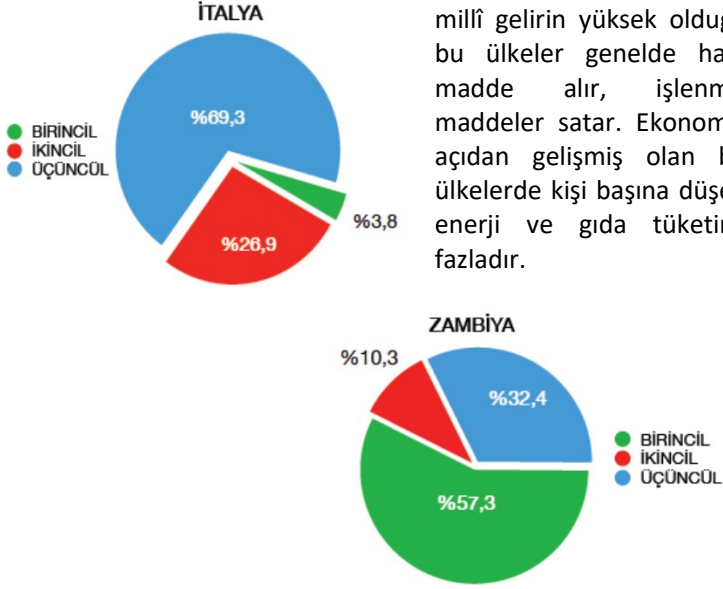

Beşincil Ekonomik Faaliyetler

Temel olarak yüksek seviyede karar verme mekanizmalarını kapsar. **Üst düzey yöneticiler, Genel müdür, CEO** bu gruptadır.

EKONOMİK SEKTÖRLER VE GELİŞMİŞLİK

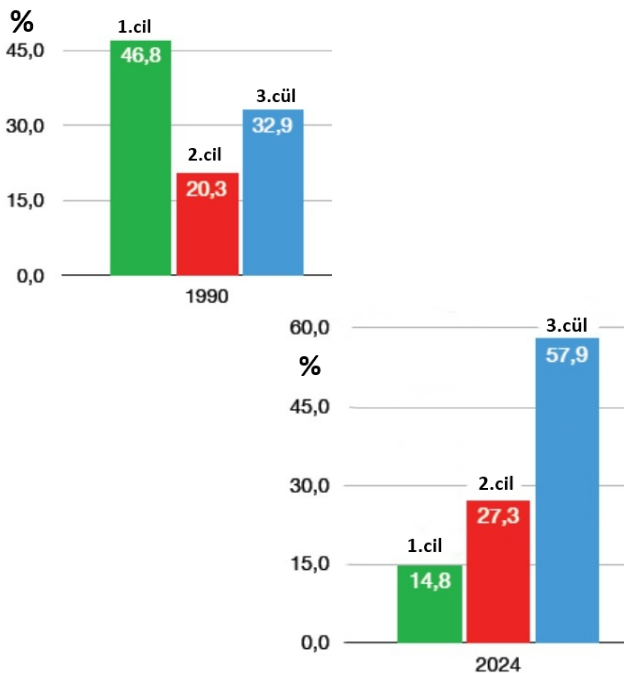
Çalışan nüfusun ekonomik sektörlere dağılışı ile ülkelerin gelişmişlik seviyeleri arasında güçlü bir ilişki söz konusudur. Gelişmemiş ülkelerde 1. Sektörde çalışanların oranı fazla iken gelişmiş ülkelerde 3. Sektörde çalışanların oranı daha fazladır. Aşağıdaki örnekte İtalya'da birinci sektörde çalışanların oranı %3.8 iken Zambiya'da % 57'dir. Bu durumun sebebi iki ülkenin gelişmişlik düzeylerinin farklı olmasıdır. Kişi başına düşen millî gelirin yüksek olduğu bu ülkeler genelde ham madde alır, işlenmiş maddeler satar. Ekonomik açıdan gelişmiş olan bu ülkelerde kişi başına düşen enerji ve gıda tüketimi fazladır.

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Cumhuriyetin ilk yıllarında savaştan çıkan halk tarım ve hayvancılıkla geçinimi sağlamaktaydı. 1960'lı yıllardan sonra köyden kente göçle beraber tarımda çalışanların oranı azalırken sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların oranı artmıştır.

1927..... %89 Tarım % 5 Sanayi % 6 Hizmet
 1980..... %48 Tarım % 22 Sanayi % 30 Hizmet
 2024 %14 Tarım %27 Sanayi %58 Hizmet

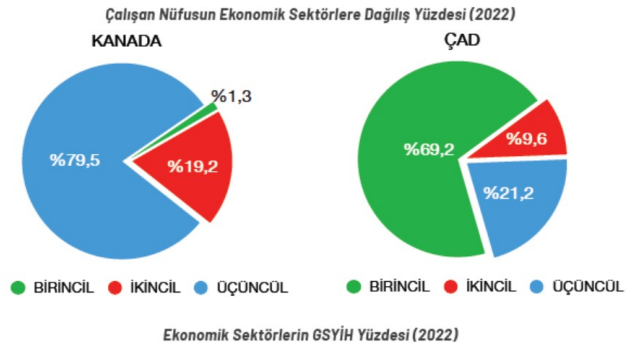
ETKİNLİK

Ülkeler	Birincil (%)	İkincil (%)	Üçüncül (%)
Arnavutluk	34,9	21,4	43,7
Avustralya	2,2	18,6	79,2
Kolombiya	14,6	20,4	65
Çek Cumhuriyeti	2,6	36,4	61

Yukarıda verilen ülkeleri gelişmişlik seviyesine göre sıralayınız.

	1	2	3	4	5
Tarım					
Ormanlık					
İnşaat					
Fabrika					
Eğitim					
Sağlık					
Madencilik					
Enerji Üretimi					
Bilişim					
Ar-Ge					
Genel Müdür					
Grafik Tasarım					

Yukarıda verilen ekonomik faaliyet kollarını uygun şekilde doldurun.

Yukarıda 2022 yılında Kanada ve Çad'da çalışan nüfusun ekonomik faaliyete göre dağılımı verilmiştir. Bu farklılığın sebeplerini açıklayın.

Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurun.

	ALMANYA	GANA
Gayrisafi Milli Hâsıla (GSMH) düşüktür		
İstihdam oranı fazla		
Dış ticaret hacmi düşük		
Kişi başına düşen Milli Gelir düşük		
İthalatta hammadde alımı fazla		
Eğitim, sağlık gibi hizmetlerde sorunlar		
Ortalama yaşam süresi uzun		

Aşağıda verilen bilgilere uygun şekilde işaretleyin.

BİLGİLER	AZ GELİŞMİŞ	GELİŞMİŞ
Bu ülkede kişi başına düşen enerji ve gıda tüketimi oldukça yüksektir.		
İhracatında ham maddelerin, ithalatında ise işlenmiş sanayi ürünlerinin payı fazladır.		
Nüfus artış hızı yüksek, beklenen yaşam süresi kısadır.		
Kentleşme oranı yüksek olup, eğitim ve sağlık hizmetleri gelişmiştir.		
Tarımsal üretimin Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) içindeki payı diğer sektörler göre oldukça yüksektir.		
Halkın büyük kısmı 1. sektörde tarım hayvancılıkla uğraşır.		

JAPONYA, KANADA, ÇAD, SUDAN, BANGLADEŞ, ERMENİSTAN, ALMANYA, KENYA, NORVEÇ

Yukarıda verilen ülkeleri Gelişmiş ve Az Gelişmiş olarak sınıflandırın. AZ GELİŞMİŞ	GELİŞMİŞ

ÇALIŞAN NÜFUSUN EKONOMİK SEKTÖRLERE DAĞILIŞI (2022)

ÜLKE	BİRİNCİL (TARIM)	İKİNCİL (SANAYİ)	ÜÇÜNCÜL (HİZMET)
Belçika	0,9	19,1	80,0
Uganda	66,3	7,3	26,4
Romanya	18,0	32,8	49,2
Brezilya	8,7	20,5	70,8
ABD	1,6	19,3	79,1

Verilere göre ülkeleri az gelişmiş ve gelişmiş olarak sınıflandırın.

Ticaret, İstihdam, Ulaşım, Aktif Nüfus, Hammadde

Verilen kavramlarla boşlukları doldurun.

..... 15 – 64 yaş arasındaki nüfusa denir.

..... Bir yerdeki iş imkânına denir.

..... Tabiatın elde edilen işlenmemiş kaynaklardır

..... Bir ürünün alınıp satılması- ve pazarlanmasını kapsayan faaliyettir.

..... Ticarete konu olan ürünlerin bir yerden başka bir yere taşınma sürecidir.

Yıl	Birincil (%)	İkincil (%)	Üçüncül (%)
1990	46,8	20,3	32,9
2018	18,4	26,7	54,9
2024	14,8	27,3	57,9

Yukarıda Türkiye’de yıllara göre çalışan nüfusun sektörel dağılımı gösterilmiştir. Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayın. (D / Y)

..... İkincil sektör payı artmıştır

..... Tarımsal üretiminde düşüş yaşanmıştır.

..... Ülke gelişmiştir.

..... 2024'te birincil sektör hâlâ en yüksek paya sahiptir

..... Sanayi ve hizmet gelişmiştir.

..... Tarım dışı sektörlerde çalışanların oranı artmıştır.

Aşağıdaki tabloda verilen ekonomik faaliyet kollarının hangi ekonomik sektörde yer işaretleyin.

	1	2	3	4	5
Tarım					
Ormançılık					
Yazılım					
Eğitim					
Sağlık					
Yönetim					
Balıkçılık					
Sanayi					
Bankacılık					
Grafik tasarım					
Enerji üretimi					
Genel Müdür					

Ülkelerin gelişmişlik kriterleri neler olabilir 2 tane yazın.

Örnek: kişi başına düşen milli gelir yüksek ise gelişmiştir.

Bir ülkenin bir yıl boyunca coğrafi sınırları içerisinde üretilmiş bütün mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarıyla değerlendirilmiş hâli gayrisafi yurt içi hâsıla (GSYİH) olarak adlandırılır. Bir ülkede GSYİH'nın yüksek olması neyi gösterir?

YKS SORULARI (YERLEŞMELER – EKONOMİK FAALİYETLER)

1. Bazı şehirler, dünyadaki birçok insanın inanç sisteminde önemli bir yere sahiptir. Milyonlarca insan bu nitelikteki şehirleri ziyaret ederek inançlarının gereğini yapmaya çalışmaktadır. Bu şehirler dinî özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. **Aşağıdakilerden hangisi bu niteliğiyle ön plana çıkan şehirlerden biri değildir?** (2025 YKS)

- A)Kudüs B)Mekke C)Lhasa D)Roma E)Kahire

I. Hizmet ve sanayi ürünlerinin ithalat oranının ihracat oranından fazla olması

II. Çalışan nüfusun büyük bölümünün hizmet ve sanayi sektöründe yer alması

III. Şehirlerde yaşayan nüfus oranının az olması

IV. Bebek ölüm oranının düşük olması

2. Yukarıdakilerden hangileri gelişmiş bir ülkeye ait nitelikler arasında yer alır? (2025 YKS)

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

3. Aşağıdaki haritada ilk şehir yerleşmelerinin bulunduğu bazı alanlar kırmızı renkle gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu yerleşmelerin ortaya çıkmasının temel nedenlerinden biri değildir? (2024 YKS)

- A) Su kaynaklarının varlığı
B) Nüfusta sosyal tabakalaşma
C) Tarım alanlarının bulunması
D) Ilıman iklim koşulları
E) Toprak yapısının elverişli olması

4. Gelişmiş ülkelerde yer alan bazı şehirlerdeki fonksiyon çeşitliliği bu şehirlerin dünya genelinde bir etki alanına sahip olmasını sağlamıştır. **Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?** (2024)

- A) Çeşitli yer altı zenginliklerinin varlığı
B) Küresel düzeyde ulaşım ağının varlığı
C) Banka ve sigorta hizmetlerinin gelişmişliği
D) Eğitim ve kültür faaliyetlerinin yoğunluğu
E) Bilim ve teknolojiye uzmanlaşma

5. Dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip olan ve sermayenin küresel dolaşımını kontrol eden şehirler küresel bir etkiye sahiptir. Bunlar aynı zamanda mal, hizmet, bilgi ve kültür alanlarında küresel ölçekte birer üretim ve dağıtım merkezleridir. **Bu nitelikler aşağıdaki şehirlerin hangisinde daha azdır?** (2020 YKS)

- A) Lizbon B) Paris C) New York D) Tokyo E) Londra

6. Türkiye'deki kır yerleşmeleriyle ilgili,

- I. Kır yerleşmelerinin fonksiyonu zaman içinde değişiklik gösterebilir.
II. Köy yerleşmelerinde ikincil ekonomik faaliyetler yaygındır.
III. Bazı köyler birden fazla yerleşme biriminden oluşur.
IV. Kır yerleşmelerinin tümü daimî yerleşme şeklindedir.

İfadelerinden hangileri doğrudur? (2023 YKS)

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

7. Bir araştırma için yapılan ankete katılanlar, yaptıkları işler hakkında şu bilgileri vermiştir:

I. Katılımcı: Bir lisede öğretmen olarak görev yapıyorum.

II. Katılımcı: Kendi arazimde seracılık yapıyorum.

III. Katılımcı: Uluslararası bir yazılım şirketinde müdürüm.

IV. Katılımcı: Bir otobüs firmasında şoförüm.

V. Katılımcı: Bir tekstil fabrikasında işçiyim.

Bu bilgilere göre hangi katılımcının ikincil ekonomik faaliyet grubunda yer alan bir işte çalıştığı söylenebilir? (2022 YKS)

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V

8. Gelişmekte olan bir ülkede, sektörlerin ekonomiye olan katkılarının son on yıla ait dağılımını gösteren bir tablo incelendiğinde tarım sektörünün ekonomideki payının azaldığı, sanayi ve özellikle de hizmet sektörlerinin paylarının arttığı görülmüştür. **Bu ülkenin sosyal ve ekonomik yapısıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?** (2021 YKS)

- A) Enerji tüketimi artmaktadır.
B) Kentleşme oranı artmaktadır.
C) Ekonomik bakımdan gelişmektedir.
D) Tarımsal üretim miktarı azalmaktadır.
E) Eğitimli nüfus oranı yükselmektedir.

9. Ekonomik açıdan yeterince kalkınmamış bazı ülkeler çeşitli ham madde kaynaklarına sahip olmalarına rağmen bunları işleyerek mamul maddeye dönüştürecek sanayileri yetersiz olduğu için, ihtiyaç duydukları işlenmiş ürünleri diğer ülkelerden satın alırlar. **Kalkınmamış bazı ülkelerde görülen bu durum üzerinde, aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?**

- A) Doğal kaynaklarının yetersiz olması
B) Sahip oldukları nüfus miktarının düşük olması
C) Teknoloji ve nitelikli insan gücünün yetersiz olması
D) Ülke yüzölçümlerinin küçük olması
E) Tarım topraklarının yetersiz olması

10. Aşağıdakilerden hangisi dördüncü ekonomik faaliyetler grubunda yer alır? (2026 MSÜ)

- A) Bankada çalışan finans uzmanı
B) Araştırma merkezinde çalışan yazılım mühendisi
C) Turizm firmasında çalışan rehber
D) Lisede görev yapan öğretmen
E) Hava yolu şirketinde çalışan pilot

CEVAPLAR: 1E 2D 3B 4A 5A 6B 7E 8D 9C 10B